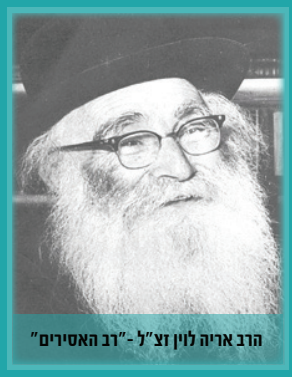
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

כ"ה אדר תש"פ

גליון מספר 165

פרשת ויקהל פקודי - החודש

דרך חיים

בהפטרה נאמר "ובבוא הנשיא דרך אולם השער יבוא ובדרכו יצא. ובבוא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחות יצא דרך שער נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצא" (יחזקאל מו ח-ט). מדוע צריך לצאת דווקא דרך שער אחר ולא דרך השער שממנו נכנס? כותב החסיד היעבץ, שהיה ממגורשי ספרד, בפירושו על מסכת אבות (פרק א משנה ד): "כי הקפיד ה' יתברך שלא יראה השער ב' פעמים, פן ישווה בעיניו לשער ביתו, וקירות הבית לקירותיו, וכל זה מפני כי אהבת עם הארץ היתה מצד הדמיון לבד ולזה תגדל מתחילה ותמעט לבסוף". אבל הנשיא שהשגתו מורמת מעם הנהגתו היא אחרת, כלשונו "אבל הנשיא שהשגתו שכלית לא יצטרך לזה, אבל כל שיוסיף להתמיד תגדל האהבה בלבו ולכן יצא בדרך אשר בא בו".

מבאר ר' חיים שמואלביץ' ב'שיחות מוסר' שבתכונת נפשו של האדם יש מידה שנקראת הסתגלות. לפעמים יש לאדם התעוררות של קדושה, בשעה הראשונה היא כמו אש יוקדת, אבל עם הזמן היא דועכת. האדם צריך רבות להתאמץ להישאר במידת השעה הראשונה, ואם ישים את דעתו על הדבר הוא יראה ברכה בעליות שלו בעבודת ה'. כך כשאדם עולה לבית המקדש הוא מתרגש ומתפעל מאד בכניסתו. אבל כשהוא חוזר ויוצא מאותו השער הוא מתרגל ומאבד את התפעלותו הראשונה, משום שהוא התרגל, הוא מרגיש שם כמו בביתו, שעריו וקירותיו. כדי לשמור על ההתפעלות אנו מצווים לצאת משער אחר. רק הנשיא, שהוא אדם גדול, יכול לצאת מאותו השער ולא יושפע. "והנשיא בתוכם בבואם יבוא ובצאתם יצאו" (שם י). מפרש המלבי"ם שכשהנשיא נמצא יחד איתם הוא צריך לנהוג כמותם, לבוא ולצאת בשער אחר כדי שלא לשנות מהציבור.

בפתיחת הדברים נאמר "כה אמר אדנ-י ה' שער החצר הפנימית הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח" (שם א), נפתחים שערי החצר הפנימית בשבת ובראש חודש. הטעם הוא ככתוב בישעיהו (סו כג) "והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'", וכן אצל השונמית "מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת" (מלכים ב ד כג)- משמע שבחודש ושבת כן הולכים אל הנביא. מבאר הנודע ביהודה (שו"ת מהדורא תניינא או"ח סימן צד) שבראש חודש ושבת יש תוספת קדושה, שנרמזת במה שיש קרבן ותפילת מוסף, ואז יש שפע קדושה שנוסף גם על הרב וביכולתו להשפיע כעת על התלמיד.

אומר הילקוט שמעוני (יחזקאל רמז שפג): "ושער החצר הפנימית הפונה קדים ששת ימי המעשה יהיה סגור, וביום השבת הם נפתחים מאליהם,

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

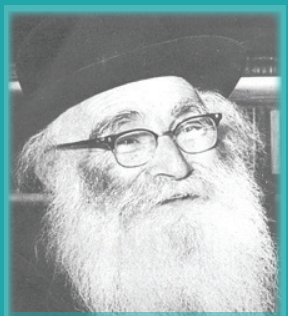

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

ויודעים כל העם שבא יום השבת, וכן בר"ח יהיו ישראל עומדים ורואים את הדלתות נפתחות מאליהן ויודעין שבאותה שעה עלתה הלבנה ומקדשין את החדש בעליונים". משמע שראו מעשה ניסים באותם זמנים והייתה התעוררות גדולה וירידת שפע רוחני מן השמיים. אומר השפת אמת (פרשת החודש) שיש פה כוונה נוספת. שערי החצר הפנימית הם שערי הלב הפנימיים שנפתחים ביום השבת ויום החודש, שאפילו אנשים שבכל ימות השנה ליבם אטום וסגור הוא בכל זאת נפתח בראש חודש ושבת. לכן לדינא עם הארץ שאינו נאמן על המעשר נאמן עליו בשבת, כמבואר בדמאי ד וכן נפסק להלכה, משום שאימת שבת עליו והיא נוסכת בו יראת שמיים. כל זה נכון כאשר האדם נכנס לראשונה בשערי המקדש, ורואה את מעשה הניסים איך השערים נפתחים מאליהם, אז הרושם הראשוני נשאר עליו. אבל אם שוב רואה את אותו המקום הרושם הראשוני הולך לאיבוד, משום שהוא כבר מורגל. אפילו מעשי ניסים יכולים להפוך למורגלים אצל עם הארץ ובלא שום יחוד. אצל אהרון נאמר "ויעש כן אהרון"- "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה (רש"י במדבר ח ג), כלומר אפילו שהוא חוזר עוד הפעם על אותו הדבר בכל זאת היה נראה כאילו עושה זאת בפעם הראשונה, בלא שום שינוי והבדל בין הפעמים.

שבת שלום!

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

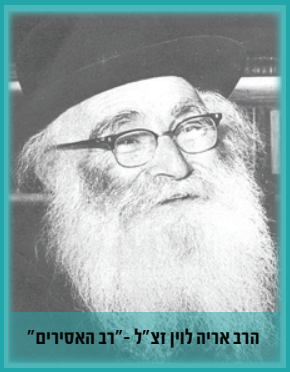
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

סיפר לי הרב דוד צוובנר, רבה הראשי של רודזיה, שעלה ארצה והשתקע בירושלים:

יום אחד, אחר פטירתו של אבא ז"ל, הלכה אמא בשוק 'מחנה יהודה', ופגשה שם את ר' אריה לוין. ר' אריה שהכירה כאלמנתו של ח"כ הרב אברהם ח. שאג (צוובנר) וכאם ששכלה את בנה בקרב שיירת הל"ה, שחשו לעזרת גוש עציון הנצור בימי מלחמת הקוממיות,- ניגש אליה ושאלה: "להיכן את הולכת?". השיבתו אמא: "הכובסת שלי לא באה היום, היא הודיעה שחלתה ואני הולכת לבקרה". "אלוה אותך", השיב ר' אריה. הלכו שניהם יחדיו כברת דרך ארוכה, ולא יכלה אמא לראות עוד בצערו של אותו צדיק המכתת רגליו כדי ללוותה, ואמרה לו: "די, ר' אריה, מספיק ליוויתני, שוב לדרכך הדרך עוד ארוכה, ומכאן אלך לבדי". חייך ר' אריה והשיבה: "טעות בידך, כסבורה את שאותך אני מלווה? לאו! מתלווה אנכי אלייך כדי לקיים יחד עימך מצות ביקור חולים".

(צדיק יסוד עולם עמוד 148)

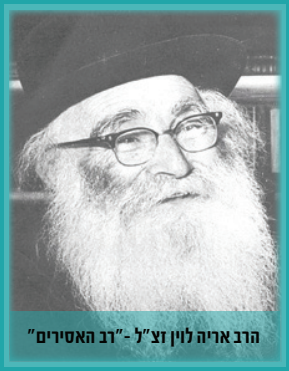
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

"עם ה' חיזקו ונתחזקה וקראו אל ה' בחזקה" (סליחות, פתיחת י"ג מידות). "קראו אל ה' בחזקה" זו תשובה, כאמור בספר יונה "ויקראו אל אלקים בחזקה" (ג ח).

אנו נמצאים בתקופה שלא שערום אבותינו, מבודדים את כולנו, כשאנו כאומה היפך דברי המן "מפוזר ומפורד בין העמים"- אנו עם אחד עם ערבות הדדית. כידוע כל העולם נברא בשביל ישראל, "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"- בזכות ובעבור "ראשית" שהם ישראל, "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה". אנו ודאי אלה שצריכים לשים ולהשיב אל לבנו עבור כל האנושות כולה. זהו זמן להתבוננות והתבודדות איש איש בינו ובין עצמו ובינו ובין קונו. ובעזרת ה' הימים הללו שהם ימים של ששון ושמחה יתהפכו במהרה לשמחה ברכה ובריאות עבור כולנו. כדברי המגיד ממעזריטש "בראשית ברא"- בראש ובראשונה "ברא" - בריאות, ועל ידי כך נוכל כולנו לעבוד את בוראנו.

הדרך הטובה ביותר להישמר מפגע רע היא ההתחזקות בשמירת הלשון, כדברי שלמה המלך ע"ה "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו" (משלי כא כג). החפץ חיים מאריך כמה סגולה ושמירה יש לאדם ששומר את פיו וכמה להיפך חלילה יש למי שאינו נזהר בשמירת לשונו. וכלשונו בהקדמת ספר 'חפץ חיים': "ונראה פשוט שהטעם שהחמירה התורה כל כך בזה העוון משום שמעורר בזה הרבה את המקטרג הגדול על כלל ישראל, ועל ידי זה הורג כמה אנשים בכמה מדינות. וזה לשון הזוהר הקדוש (פרשת פקודי דף רס"ד ע"ב) "אית רוחא חדא דקיימא על כל אינון מארי דלישנא בישא, דכד מתערי בני נשא בלישנא בישא, או ההוא בר נש דאתערי בלישנא בישא, כדין אתער ההוא רוחא בישא מסאבא דלעילא דאקרי סכסוכא ואיהו שארי על ההוא אתערותא דלישנא בישא דשארו ביה בני נשא, ואיהו עאל לעילא וגרים בההוא אתערי דלישנא בישא מותא וחרבא וקטולא בעלמא, ווי לאינון דמתערי להאי סטרא בישא ולא נטרי פומייהו ולישנהון ולא חששו על דא ולא ידעי דהא באתערותא דלתתא תליא אתערו דלעילא בין לטב בין לביש וכו' וכלהו דלטורין לאתערא להאי חויא רבא למהוי דלטורא על עלמא, וכלהו בגין האי אתערו דלישנא בישא כד קיימא אתערותא דיליה לתתא". ונוכל לומר שזהו כוונת הגמרא דערכין הנ"ל כל המספר לשון הרע מגדיל עונות עד לשמים שנאמר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ, פירוש אף שלשונו הוא מהלך בארץ אבל פיו שת בשמים. וכן איתא בתנא דבי אליהו שהלשון הרע שהוא מספר הוא עולה עד כנגד כסא הכבוד, ומזה נוכל לידע את גודל החורבן שמחריבין בעלי הלשון

המשך בעמוד הבא

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

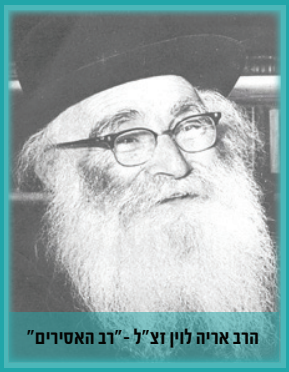
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

את כלל ישראל"". לכן נתחזק בעת הזאת שלא לדבר לשון הרע, רכילות, ונימנע מכל דיבור בגנותו של אדם אחר.

שאלות רבות נשאלו בעת הזאת בעקבות נגיף ה'קורונה' ששלח בורא עולם, ונתייחס בקצרה לכמה נקודות מרכזיות.

לאור הוראת משרד הבריאות שלא להתקהל יותר מעשרה אנשים במקום אחד, בשל הסיכון הגבוה בהדבקות בוירוס, ובעיקר לאור החשש מפני תמותה גבוהה רח"ל (בעזרת ה' יתבדה), מחויבים אנו להשמר על נפשותינו ונפשות האחרים. לכן יש איסור מן התורה להתפלל בציבור בבית הכנסת, וחובה על כל אחד שלא לבוא ולשכנע אחרים להימנע מהגעה לבית הכנסת. אדם שמתפלל בביתו מתפלל כרגיל, מלבד אמירת דברים שבקדושה שמצריכים מנין, ובכללם אמירת י"ג מידות של רחמים, שיש שנהגו לאמרם בטעמים. קריאת התורה היא חובה על הציבור, ובכל זאת אדם שנמצא בביתו ראוי לו שיקרא את פרשת השבוע מתוך החומש, ובשבת זו יקרא את פרשת החודש. גם קריאת ההפטרה בברכותיה היא חובת הציבור, ובכל זאת היחיד בביתו יכול לקראה מן הספר בלא ברכות. בליל שבת אין אומר המתפלל ביחידות "מעין שבע", אמנם "ויכלו" ניתן לומר, כשהיו שהקפידו לאמרו עם אדם נוסף או לצרת ידי חובת אמירתו בקידוש של ליל שבת. עוד נעיר שאם מתקיים מנין מצומצם במקום בו נוהג להתפלל ראוי לכוון את שעת תפילתו לשעה שבה הציבור מתפללים בבית הכנסת.

נדגיש שאדם שיש חשש שגורם להדבקה (אדם שחזר מחו"ל, נחשף לאדם חולה וכדומה על פי הוראות משרד הבריאות) ולא שומע לקול ההוראות להישאר בבידוד כראוי הוא מסכן חיי אדם. בעיקר אם חושב שמחמיר על עצמו בכך שהולך לבית הכנסת עליו לדעת שבאמת אין זו חומרא אלא הוא מיקל מאד בחיוב מן התורה של "ונשמרתם מאד לנפשותיכם". לאדם שכזה יש ספק דין רודף, משום שהוא רודף לעשות לאחרים ספק נזק, ונפסק להלכה שאדם שנרדף על נפשו חייב להתגונן להציל עצמו, ועל כל אחד החובה להגן על המותקף. ההיתר להגן כולל אף את האפשרות לתקוף פיזית את הרודף שבא לתקוף, אך ודאי שאם יש שהות להתריע ברודף שלא יתקוף יש חובה לעשות זאת. יש לדעת שכל אדם שאינו מגונן על הנרדף עובר על איסור "לא תעמוד על דם רעך". בנידון שלנו ניתן לומר בנחת לאדם זה

המשך בעמוד הבא

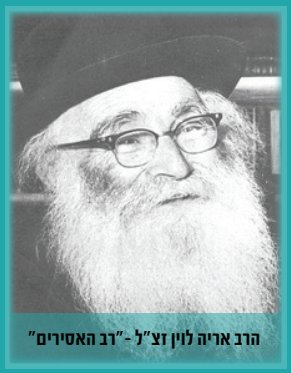
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

שהוא מסכן את הציבור, שאין זה רצון ה' ושמצוה הבאה בעבירה אינה מצוה כלל וכן שאר דברים שיתקבלו על ליבו. אם הדיבור בנחת לא מסייע ניתן להוכיחו בתוקף עד כדי גערה-קללה, ואם הדבר לא מסייע מכלימים אותו ומפרסמים אותו ברבים. אם גם זה לא מסייע יש להזמין כוחות משטרה על מנת לעוצרו, לקנסו ולהשיבו לבידוד. זהו הדין ההלכתי, וממנו אנו לומדים עד כמה הדברים חמורים.

כדי לזכות לעת רצון, שאמרו חז"ל שהיא דווקא בשעה שהציבור מתפללים, ושלא לעקור כליל את התפילה ממקומה ולבטל את אמירת דברים שבקדושה- ניתן לקיים מנין עם עשרה אנשים בלבד ולא מעבר לכך. במנין זה נקפיד על ההוראה לשמור על מרחק ראוי בין המתפללים של לפחות שני מטרים, כאשר אם הדבר לא אפשרי אין להתפלל במקום זה. המתפללים יהיו אך ורק אנשים שאינם נמצאים בקבוצת הסיכון מבחינת גיל ומצב בריאותי. ראוי מאד להימנע משימוש בספרים המשמשים את הציבור, וכל אחד יביא מביתו סידור וחומש. נקפיד לחטא את ידינו כראוי קודם הכניסה לבית הכנסת ואחר היציאה ממנו. בשעת הוצאת הספר תורה לא ננשק את הספר, ובשעת הקריאה יעמדו על ידו הקורא והמברך בלבד, וישתדלו לשמור על מרחק ביניהם עד כמה שניתן. בתום התפילה ישוב כל אחד לביתו ולא יאריכו בדברי תורה, וכל שכן שלא יערכו קידוש משותף ושאר דברים המעכבים את שובם לביתם.

אדם שנמצא בקבוצת סיכון צריך להימנע מלהגיע למקומות המסכנים את בריאותו. בהם בתי כנסת שיש בהם למעלה מעשרה אנשים. ואף שמוטל על אותו אדם לומר קדיש כגון שהוא בתוך תקופת אבלותו או שכעת חל היארצייט- לא יאמר קדיש בעשרה. אמנם אם אדם אינו בקבוצת סיכון ראוי שמי מהמתפללים יוותר על מקומו במנין העשרה עבור אותו אדם על מנת שיזכה לומר את הקדיש כנהוג.

אם מעוניינים לערוך מנין נוסף של עשרה אנשים במקום שאפשר לקיימו על פי ההוראות, ניתן להוציא ספר תורה לחדרים אחרים. לדבר זה צריך להקפיד על מספר תנאים: אין לשנע את הספר מיד לשעת הקריאה, משום שיש בכך משום זלזול בספר, אלא יביאו אותו קודם לכן לתוך הארון שנמצא בחדר השני או שיביאו אותו יחד עם ארון על גלגלים זמן מה קודם הקריאה בו. לדברי הזהר הקדוש בכמה מקומות אין כמעט היתר להעביר ספר תורה ממקום למקום אלא בצנעא, ולכן נקפיד להעביר את הספר עטוף בטלית.

המשך בעמוד הבא

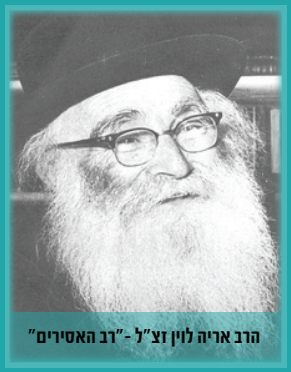
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בנושא טבילה במקוה יש לחלק בין טבילת מצוה של נשים לטבילה של גברים. טבילת מצוה של נשים טובלת כבשאר ימות השנה, תוך הקפדה על חיטוי ראוי של הברזים, המקלחות והמקוה עצמו עד כמה שיתן. וזוהי חובת הנשים העוסקות במצוה זו לדאוג שהדברים ייעשו כראוי, ואז ניתן לטבול ללא כל חשש. כל זה על דעת הוראות משרד הבריאות, שהם פוסקי ההלכה עבורנו בעניין זה, ואין מקום להקל ולזלזל ולומר שהם מחמירים עלינו שלא כדין, משום שמדובר בספק דיני נפשות. לגבי גברים ראוי להימנע מטבילה במקוה. נכון שישנה אמירה בשם רבנו מוהר"ן מברסלב שאין מה לחשוש בטבילה במקוה אפילו בחשש נפשות, כל זה שייך דווקא באנשים שמוסרים כל חייהם את נפשם בתוספת טהרה וקדושה בטבילות במקוה בקביעות. אבל בשאר האנשים, אף הטובלים מידי ערב שבת, יש להם להימנע מטבילה זו, שטהרה זו יכולה להפוך לסכנה. לכן ראוי בתקופה זו שהגברים יחליפו את הטבילה במקוה בערבי שבת ובשעת הצורך בעירוי של ט' קבים על גופם.

בעניין כוס הקידוש, ראוי בתקופה הזו (ויש המקפידים כך כל השנה) להריק מכוסו לכוסות האחרים אחר הברכה וישאיר בכוסו כשיעור ורק אז ישתה, כך נמנע את ההדבקה גם בקרב הסועדים עמנו.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

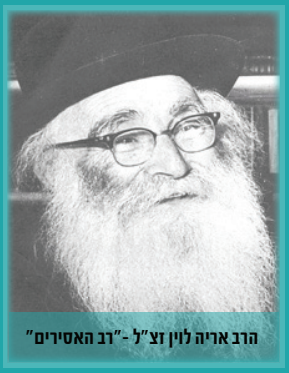
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | על פי הוראת משרד הבריאות יש לשמור על מרחק של שני מטרים אחד מן השני, האם גם על פי סברת הרא"ש זה נחשב למנין, שלדעתו על מנת שיצטרפו המתפללים עליהם להיות במרחק של פחות מד' אמות זה מזה?

תשובה | דעת הרא"ש הזו שהובאה בדבר יהושע (ה ג) נאמרה דווקא בשדה פתוח. אבל במקום שמוקף מחיצות גם לדעתו הדבר מועיל. ובמקום שכזה אפילו אין צריכים לראות זה את זה (מ"ב סי' נה ס"ק נח), ולכן במצבנו אין צריך להיות צמודים ואף אסור להיות במצב שכזה גם בשעת התפילה.

שאלה | האם בימים אלו שלא ניתן להתפלל יחד ניתן לומר קדיש דרך מכשירים אלקטרוניים, כטלפון ומצלמת וידאו?

תשובה | כל דבר שבקדושה נאמר בעשרה (ברכות כא:, מגילה כג:). השמיעה והראייה דרך המדיה אינה מחשיבה את הרואה או השומע כמצטרף אל חברו למנין. כך פסקו גדולי הפוסקים, ובראשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנח"ש סי' ט, ארץ צבי א כג, מנח"י א לז, יחו"ד ב סח). אלא שנחלקו האם ניתן לענות "אמן" על דבר שבקדושה הנאמר במנין שמתקיים באופן פיזי במקום אחר ומועבר אל אדם באמצעות המדיה בשידור חי. כשגם בזה דעת הגרש"ז לאסור, ואילו הג"ר עובדיה יוסף זצ"ל להתיר. אך כאמור אין נחשב הדבר צירוף למנין גם לדעתו, אלא רק היתר ענייה לדברים שבקדושה.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il